

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Jana Hrbáčová

Vývoj samosprávy v Opavě po roce 1945 se zřetelem na
oblast školství

Prohlášení:

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci s názvem „Vývoj samosprávy v Opavě po roce 1945 se zřetelem na oblast školství“ jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

V Opavě dne: 19.4.2023

.....

Jana Hrbáčová

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Mgr. Pavlu Krákorovi Ph.D., za jeho lidský přístup, trpělivost, ochotu vždy pomoci a cenné rady při vedení bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Správa před rokem 1945 v Opavě.....	5
3. Samospráva Opavy.....	6
3.1. Samospráva Opavy v letech 1945-1980	6
3.1.1. Národní výbory	10
3.2. Samospráva Opavy v roce 1980–2000	14
3.3. Vývoj samosprávy po roce 2000–současnost	20
4. Školství.....	27
4.1. Vývoj školství v Československu v roce 1945–1950	27
4.2. Vývoj školství v letech 1950–1990	27
4.3. Vývoj školství od roku 1990.....	29
4.4. Školství v Opavě.....	31
5. Závěr.....	34
6. Seznam zkratk	35
7. Seznam literatury a pramenů.....	36
8. Anotace.....	39
9. Annotation.....	40

1. Úvod

Bakalářská práce se zabývá především vývojem samosprávy v Opavě po roce 1945. Cílem práce bylo stručně nastínit vývoj samosprávy a změny vedení, které se v těchto letech uskutečňovaly.

Opava, jakožto historická metropole před válkou, se po roce 1945 snažila získat své postavení zpět. Na začátku práce je stručně nastíněna situace Československa před rokem 1945. Následně je všechen vývoj samosprávy města zahrnut v první části textu, kde se zabývám vývojem samosprávy v Opavě od roku 1945 do roku 1948, vznikem národních výborů, které ve městě působily a samosprávou města od roku 1948 po současnost.

Druhá část práce je zaměřena na školství. Je zde znázorněný vznik a vývoj škol v Opavě, které si také procházely změnami a následně vývoj školství po roce 1990, kde se školy tvarovaly do dnešní podoby.

Vývoj Opavy po roce 1945 do současnosti není dosud komplexně zpracovaný, mezi hlavní zdroje patřily především kroniky Opavy, literatura města a jeho obyvatel a fondy uložené ve Státním okresním archivu Opava. Literatura se věnuje hlavně poválečnému období do roku 1948 a poté už se jedná spíše o kroniky a místní tisky Hláska.

2. Správa před rokem 1945 v Opavě

Opava si procházela různými změnami, proto bych ráda zmínila stručně její státní vývoj. Zároveň se pokusím i lehce nastínit změny Opavy před rokem 1945.

Po pádu absolutismu v roce 1948 se uzákonila obecní samospráva. Kromě Opavy, některá města ve Slezsku získala zvláštní postavení statutárních měst. Městský statut získal Frýdek a Bílsko. Agenda úřadu I. stolice byla Opavě odňata v roce 1924, což znamenalo, že Opava nepodléhala okresnímu, ale zemskému úřadu. Do odebrání této agendy vykonával činnost magistrát. V tuto chvíli Opava ztratila většinu zemských úřadů.¹

Po spojení Moravy a Slezska se Opavy dotýkala administrativní úprava pod zákonem o organizaci politické strany, který byl vydaný 14. června 1927.² Zemské úřady se nacházely v Praze pro zemi Českou a v Brně pro zemi Moravskoslezskou. Na Slovensku bylo sídlo v Bratislavě pro zemi Slovenskou a v Užhorodě pro zemi Podkarpatskou. Co se týče okresních úřadů, ty byly rozděleny na státní, v jejichž čele stál okresní hejtman a komunální, kterou spravovala statutární města. V Opavě byla tato agenda svěřena státním úřadům, ne komunálním.³ Tímto činem vznikla země Moravskoslezská se sídlem v Brně, čímž se omezila slezská samospráva.

Od roku 1920 byla Opava tvořena třemi soudními okresy, a to Opavou, Vítkovem a Odrami. Dalšíh 12 obcí ze západního Hlučínska bylo přidáno roku 1928 a politický okres Opavy tak tvořilo roku 1938 celkem 107 obcí.⁴

Ve dnech 8. – 10. října 1938 byla Opava obsazena nacistickou armádou a stala se tak hlavním městem jednoho ze tří vládních obvodů sudetské župy a příčinou německého obecního zřízení byla odstraněna samospráva. V čele městského okresu stál purkmistr a zastupitelstvo se skládalo z vrchního purkmistra, předsedy, který měl rovněž titul purkmistr, 5 přisedících a 24 radních.⁵

¹ Breuer, J., Březina K., Drozd J., Opava: sborník k dějinám města. 3. Opava: Matice slezská, 2003, s. 85–89.

² Hledíková, Z., Janák J., Dobeš J., Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost. Praha: Lidové noviny, 2005, s. 334–335.

³ Hledíková, Z., Janák J., Dobeš J., Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost. Praha: Lidové noviny, 2005, s. 352.

⁴ Plačková, M., Změny hranic opavského okresu a jeho obcí v letech 1945-1977, VL, 4, č. 2, 1978, Opava, s. 16.

⁵ Marková, E., Vojtovič B., *Knih o Opavě*. 2001. Statutární město Opava, s. 60.

3. Samospráva Opavy

V rámci této kapitoly bude sledován vývoj samosprávy v Opavě nejdříve od roku 1945 do roku 1980, poté v letech 1980 – 2000 a poslední kapitola samosprávy je zaměřena na období od roku 2000 do současnosti.

3.1. Samospráva Opavy v letech 1945-1980

V dubnu v roce 1945 se v opavských ulicích objevily sovětské tanky, což znamenalo pro Opavu osvobození. Jelikož si válka v Opavě vynutila velkou daň, při které zahynula spousta lidí, a i Bezručova bílá Opava ležela v sutinách. Dne 1. června 1945 žilo ve městě přibližně sedm a půl tisíce obyvatel, z toho téměř 4 tisíce obyvatel německých. Přes všechny tyto potíže začala obnova nového života a do města a okolních vsí se vraceli evakuovaní obyvatelé, kteří si ve městě chtěli najít svůj nový domov.⁶

Po osvobození si prošly velkými změnami například i národní výbory. V roce 1945 okresní národní výbor zastával funkci okresního úřadu a vznikl Moravskoslezský zemský národní výbor se sídlem v Brně. Tento výbor měl za úkol spravovat Moravu a Slezsko. Ze Slezska se ale ozývalo mnoho hlasů pro vytvoření vlastní zemské samosprávy, což si získalo podporu i v Praze. Praha podporovala obyvatelé Slezska, aby bývalé území Pruského Slezska mělo samosprávnou zemi České Slezsko.⁷

Okresní organizace Komunistické strany na Opavsku se 21. a 22. února připravovala na IV. okresní konferenci. Současně probíhaly volby delegátů do národních rad, které se chystaly na Sjezd závodních rad a Sjezd rolnických komisí v Praze. Z Opavska odjelo na tento sjezd třicet čtyři delegátů.

Dne 24. února 1945 se ve všech závodech okresu zastavila práce, kvůli stávce opavského dělnictva proti politickým „čachrům“ nedělnických stran.

Současně docházely rezoluce ze závodů pro založení akčních výborů Národní fronty s plnou podporou politiky a taktiky KSČ. Do této rezoluce se zapojily svými hlasy obce okresu. Některé úřady se nepřipojily k této manifestační stávce. *„Okresní výbor strany se přes odpor vedoucích funkcionářů ostatních stran obrátil na jejich členstvo a vyzval je ke spolupráci na ustanovení Okresního akčního výboru Národní fronty. A ten již 25. února začal pracovat.“*⁸

⁶ *Opavsko 1945-1965*. Ostrava: Profil, 1965, s. 8.

⁷ Gawrecki, D., *Dějiny Českého Slezska 1740-2000*. II. Opava: Slezská univerzita, 2003, s. 409.

⁸ *Opavsko 1945-1965*. Ostrava: Profil, 1965, s. 8–9.

Slezská národní rada se stavěla do role představitele slezského odboje a stála v čele těchto požadavků. Domnívala se, že občanům Slezska a Ostravska by vyhovovalo, aby hospodářský a kulturní komplex byl sjednocen do jedno celku. Do tohoto právního celku by patřilo území Slezsko, Nový Jičín, Moravská Ostrava a okresy Místku.

O Opavě se uvažovalo, že by později po rekonstrukci mohla být hlavním městem Slezska. Do té doby se rozhodlo, že Zemský národní výbor, který sídlil v Moravské Ostravě od 12. května 1945, bude pod správou Slezské národní rady.⁹

Rozhodnutí vlády, že Slezská národní rada bude vykonávat činnost expozitury ve své oblasti se rozhodlo 15. května. Angažovanost některých členů vlády a parlamentu byla velká. Můžeme zde například zařadit národního socialistu narozeného v Opavě-Kylešovicích Josefa Davida, který byl náměstkem předsedy vlády. Později se stal předsedou Prozatímního a následně Ústavodárného národního shromáždění. Rovněž se stal zakladatelem politické strany ČSNS a v současné době po něm nese jméno ulice v Kylešovicích.

Sídlem moravské expozitury byla Moravská Ostrava a podléhaly jí okresy Bruntál, Bílovec, Fryštát, Hlučín, Frývaldov, Nový Jičín, Místek, Krnov, Opava – venkov, Český Těšín, město Ostrava a Opava.¹⁰ Při konání delegačních voleb do Moravského národního výboru bylo delegováno 9 členů KSČ, 7 sociálních demokratů, 4 národní socialisté a 4 zástupci strany lidové. Tyto volby proběhly 31. května 1945 a za Opavsko byli zvoleni Vladislav Krejčí z KSČ, Vladimír Mařádek z ČSNS a Jindřich Stuchlík z ČSL. Zvoleno bylo celkem 26 členů, což mělo velký význam, jelikož se tak vytvořil jeden administrativně ekonomický celek.¹¹

Opavští občané se ale neustále ozývali s tím, že si přejí vlastní samosprávu a zástupci národního výboru vyžadovali obnovení slezské zemské samosprávy. Zástupci předložili memorandum, které obsahovalo návrhy a bylo vypracováno Okresním národním výborem a Místním národním výborem. V memorandu stálo, že Opava je již schopná převzít Těšínsko, Hlubčicko, Hlučínsko a Ratibořsko. Zástupci bojovali o to, aby se Opava stala hlavním městem země Slezské.¹²

Ve dne 25. září 1945 se vyjádřila v Opavě Obchodní a živnostenská komora ohledně slezské zemské samosprávy takto: „*Obchodní a živnostenská komora, jakožto autonomní hospodářská korporace pro správní obvod bývalé země slezské, zastává požadavek obnovení slezské samosprávy v rozsahu, jaký měla před rokem 1928, a rozšíření země slezské o přilehlé*

⁹ Mařádek, V. a kolektiv. Dva roky osvobozené Opavy. Opava, 1947. s. 30.

¹⁰ Kocích, M. Úloha a místo expozitury ZNV v Ostravě. Slezský sborník, 65, 1967, č.3. s. 331.

¹¹ Kocích, M. Vývoj veřejné správy v českých zemích do roku 1960. Opava: Slezská univerzita, 1997. s. 118.

¹² Kocích, M. Úloha a místo expozitury ZNV v Ostravě. Slezský sborník, 65, 1967, č.3. s. 335.

okresy moravské, spadající nyní do působnosti expozitury v Moravské Ostravě. Po stránce hospodářské tvoří celé toto území tak jednolité celek se společnými navzájem se prostupujícími a neodlučitelnými hospodářskými vztahy, takže jakékoliv organizační tříštění musí znamenati podstatné hospodářské nevýhody. Proto komora se při této příležitosti vyslovuje pro obnovení zemské samosprávy.“¹³

Správní orgán Zemský národní výbor v Moravské Ostravě se během roku 1946 změnil na Ústřední národní výbor Zemského hlavního města Opavy. Nicméně, v roce 1948 se název změnil na Ústřední národní výbor města Opavy.¹⁴

Poúnorová Ústava 9. května 1948 pohřbila naděje, aby se obnovila slezská samospráva, jelikož se změnil systém státní správy. Vznikl okres Vítkov a hlučínské obce Kobeřice, Rohov, Strahovice, Sudice, Třebom přešly do správy okresního národního výboru Hlučín a současně se zrušil statut města Opava a byl zřízen Jednotný národní výbor, který působil jako okresní národní výbor pro celý okres a město Opava.

Jednotný národní výbor byl pouze v krajských městech, nicméně v Opavě bylo postavení Jednotného národního výboru přiznáno, jelikož mělo skrytý společenský význam v celé oblasti a zároveň i kulturní tradici.¹⁵

Ústřední národní výbor a Okresní národní výbor Opava – venkov se spojil a vytvořil Jednotný národní výbor, který spravoval město i opavský okres.¹⁶ V květnu roku 1954 se však rozdělil a správu města opět převzal Místní národní výbor, který se během roku 1960 kvůli rozsáhlé územní reorganizaci přejmenoval na Městský národní výbor v Opavě.³⁷ Územní organizace v nynější podobě opavského okresu patří mezi největší v republice díky své rozloze a počtu obyvatel.

Můžeme ji rozložit na výběžky jesenického masívu a výběžky Oderských vrchů. Městské národní výbory s rozsáhlou pravomocí působí na území měst Opavy, Hlučína, Vítkova, Kravař, a Budišova. Národní výbory, které byly pod vedením KSČ naplňovaly program přestavby i výstavby obcí, měst, ale také celého okresu. Komunisté okresního národního výboru, kteří vykonali obětavé práce pro rozvoj okresu byli Rudolf Broďák, Josef Přikryl, Antonín Žárský a Eduard Zlámal, který byl v pozici předsedy Okresního národního výboru celých 10 let.¹⁷ Městský národní výbor po celou dobu sídlil na Bezručově náměstí, avšak roku 1966

¹³ SOKA Opava, fond ÚNV, kart. 36, inv. č. 148.

¹⁴ Marková, E., Vojtovič, B. *Kniha o Opavě*. 2001. Statutární město Opava, s. 61.

¹⁵ *Opavsko 1945-1965*. Ostrava: Profil, 1965, s. 9.

¹⁶ Marková, E., Vojtovič, B., *Kniha o Opavě*. 2001. Statutární město Opava, s. 61.

¹⁷ *Opavsko 1945-1965*. 1965. Ostrava: Profil, 1965.

se přesídlil do nově opravené budovy Hlásky. V roce 1979 se některé odbory přesunuly do adaptované protější budovy č. 47.¹⁸

¹⁸ Marková, E., Vojtovič, B., *Kniha o Opavě*. 2001. Statutární město Opava, s. 61.

3.1.1. Národní výbory

V Opavě stejně jako v ostatních městech a obcích tehdejšího Československa, byly v roce 1945 zřízeny národní výbory. Ty se zabývaly strukturou a činností měst a obcí.

3.1.1.1. Revoluční národní výbor

Ve dne 24. února 1945 se účastnily stovky občanů shromáždění na Senném trhu. V Opavě žilo pouze 56 českých obyvatel. Usilovali o to, aby byl vytvořen šestičlenný Revoluční národní výbor. Občané dosáhli svého a prvním předsedou se stal Artur Hrbáč, na pozici místopředsedy usedl Josef Kuča a dalšími členy se stal Ladislav Bubík, Jan Hanzl, Ladislav Havlický, Leoš Herber, Rudolf Zapletal, Jan Žídek a Emil Žůrek.¹⁹ Revoluční národní výbor byl určen pouze jako místní, okresní a zemský pro Slezsko, a to po nařízení Slezského národního výboru. Při první schůzi 26. dubna v bývalé budově tiskárny na Dolním náměstí se řešily problémy se situací města. V Opavě z původních 3000 domů zbylo pouze 50 neponičených. Výbor se snažil orientovat v chaosu, který zde po válce trval a snažil se občany zásobovat léky a potravinami.²⁰

Další schůze revolučního národního výboru proběhla s revolučním národním výborem obcí, ve kterém jednali, aby vznikl Okresní národní výbor v Opavě. Tohoto cíle dosáhli a vznikl nový politický okres Opava – venkov. Okresní národní výbor spravoval obce Opava, pod kterou spadaly tyto obce: Benkovice, Bohučovice, Branka, Budišovice, Deštné, Dolní Životice, Domoradovice, Držkovice, Dvořisko, Háj ve Slezsku, Hlavnice, Hlubočec, Holasovice, Hradec nad Moravicí, Chvalíkovice, Jamnice, Jarkovice, Jezdkovice, Kajlovec, Kamenec, Komárov, Lhota u Opavy, Lhotka u Litultovic, Lipina, Litultovice, Loděnice, Mikolajice, Milostovice, Mladecko, Mokré Lazce, Neplachovice, Nové Sedlice, Nový Dvůr, Otice, Podolí, Podvihov, Raduň, Skrochovice, Slavkov, Stěbořice, Suché Lazce, Štáblovice, Štěmlovec, Štítina, Tábor, Uhlířov, Vávrovce, Vlaštovičky, Vršovice, Zlatníky a Žimrovce. Dále okres Odry s obcemi Dobešov, Heřmanice, Heřmánky, Horní Vražné, Hynčice, Jakubčovice, Kaménka, Kunčice, Loučky, Mankovice, Nová Ves, Odry, Slezské Vlčkovice, Tošovice, Veselí, Véska a Vítberk a okres Vítkov, který se skládal z těchto obcí Březová, Čermná ve Slezsku, Filipovice, Jančí, Jelenice, Klokočov, Klokočůvek, Kružberk, Lesní Albrechtice, Leskovec, Lhotka, Melč, Moravice, Nové Lublice, Nové Těchanovice, Radkov, Staré Lublice, Staré Těchanovice, Svatoňovice, Větrkovice a Vítkov.²¹

¹⁹ Mařádek, V. a kolektiv. Dva roky osvobozené Opavy. Opava, 1947. s. 25–26.

²⁰ Grobelný, A., Sobotík, B., Opava: sborník k 10. výročí osvobození města. Ostrava: Krajský národní výbor, 1956. s. 13–16.

²¹ SOKA Opava, fond ONV Opava-venkov, kart. 5, inv. č. 51.

Působnost nastala 27. dubna 1945 a k již zmíněným obcím bylo přiřčeno z okresu Hlučín ještě 12 těchto obcí Hněvošice, Chlebičov, Koberice, Malé Hoštice, Oldřišov, Rohov, Služovice, Strahovice, Sudice, Třebom, Velké Hoštice a Vrbka. Hněvošice, Chlebičov, Koberice, Malé Hoštice, Oldřišov, Rohov, Služovice, Strahovice, Sudice, Třebom, Velké Hoštice a Vrbka. Předsedou se stal Rudolf Broďák a místopředsedou předseda revolučního národního výboru Artur Hrbáč, který vykonával současně obě funkce.²²

3.1.1.2. Místní národní výbor

Po skončení revolučního národního výboru okamžitě začal Místní národní výbor 18. června 1945 svou činnost na základě vládního nařízení č.4/1945 ze dne 5. května. Byl sestaven podle národní fronty. Skládal se z 42 členů po 12 zástupcích, kterou obsahovali komunisté, národní socialisté a lidovci, dále 5 osob tvořili sociální demokraté a jeden člen Svazu československé mládeže. Za předsedu tohoto výboru byl zvolen Vladislav Krejčí, ředitel opavského gymnázia, který působil v politické straně KSČ. Rada se skládala ze 13 členů a plénum z 28 osob.²³ Jako prioritu si určili získání městského statutu čehož docílili tím, že Vladislav Krejčí byl zmocněn k jednání s příslušnými orgány státní správy a s ministerstvem vnitra.

K Opavě se navíc připojily ještě obce Jaktar, Kateřinky a Kylešovice, které byly doteď obce samostatné. Komplikace nastaly u Kylešovic, které neměly o toto spojení zájem. Předseda Vladislav Krejčí neotálel a zahájil kampaň, aby se Kylešovice připojily. Díky tomuto činu se vše povedlo a připojení proběhlo v měsících září a říjen roku 1945. Opava se tak dne 27. října stala městem se zvláštním statutem. Jejich dalším plánem bylo připojení okolních obcí, čehož docílili 1. ledna 1946 a Místní národní výbor od té chvíle vykonával činnost Okresního národního výboru. Na jedné ze schůzí proběhla diskuse, že by bylo rozumnější nahradit Místní národní výbor za poradní sbory, které by řešily i její působnost v rámci financí. Okolní obce byly s finančními prostředky do této chvíle zvyklé hospodařit samostatně, což jim bylo nyní znemožněno. Později se poradní sbory změnilly na obvodní rady se 4–5 zástupci volenými na jeden rok.

²² SOKA Opava, fond ONV Opava-venkov, kart. 5, inv. č. 51.

²³ Žáček, R., Müller, K., Opava: dějiny slezských měst. Praha: Lidové noviny, 2006, s. 298.

Místní národní výbor byl soustředěn na obnovu města, kterou komplikovaly dvě skutečnosti. Na jedné straně rozpočtové škrty, přicházející z Místního zemského národního výboru a z druhé strany i provoz Místního národního výboru, který fungoval provizorně.

Očekávaly se volby v květnu v roce 1946, které mohly změnit poměry v tomto výboru. Po volbách se stal novým předsedou Vladimír Mařádek a prvním místopředsedou se stal Vojtěch Kocián, druhým Josef Příkryl a třetí místopředseda byl Rudolf Matyášek.²⁴ Netrvalo dlouho a Místní národní výbor se 3. září 1946 změnil na Ústřední národní výbor hlavního města Opavy. Název byl ale změněn hned v listopadu na Ústřední národní výbor zemského hlavního města Opavy, jelikož bylo stále prosazováno, aby Opava byla hlavním zemským městem.

3.1.1.3. Ústřední národní výbor

Počet členů ústředního národního výboru byl stále stejný, a to 42 členů v čele s radou. Ta měla 12 referentů, kteří byli rozděleni do různých oddělení. Výbor měl ustálenou organizační strukturu a při reorganizaci nenastaly žádné změny, jak u složení předsednictva nebo členů. Obec Jaktař, Kateřinky a Kylešovice se staly městskými částmi a sídlily zde komise a obvodové rady výboru. Kateřinky byly městskou částí Opavy I., Kylešovice městskou částí Opavy II. a Jaktař městskou částí Opavy III. Práce byla soustředěna na předchozí činnost výborů, která se hlavně zabývala obnovou města a jejím rozvojem.²⁵

Plánem bylo udělat z Opavy jedno z nejmodernějších měst. To si však žádalo velké investice s kompletní přestavbou centra města, opravou radnice a obchodní čtvrtě.²⁶ Hlavně probíhaly opravy infrastruktury za velkých finančních nákladů a pro rok 1946 dosáhli skoro 7 milionu korun. Finance město získávalo hlavně z elektrárny a plynárny.²⁷

V Opavě neustále narůstal počet obyvatel, který v roce 1947 dosáhl 18 114 Čechů a 359 Němců. Co se týká městských částí, v Kateřinkách v roce 1947 žilo 4 584 Čechů a 78 Němců, v Jaktaři 1 753 Čechů a 12 Němců a v Kylešovicích 3 591 Čechů a 17 Němců.

Výbor si stanovil tři základní úkoly. Jako první byl v co nejkratší době opravit zničenou část města. Za druhé byla prioritou zajištění finančních prostředků pro tuto obnovu a jako třetí si stanovili, že musí dokončit národnostní otázky. Získání finančních prostředků nebylo

²⁴ SOKA Opava, fond ÚNV, kart. 145, inv.č. 199.

²⁵ Jirásek, Z. Opava po roce 1945. In: Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis 4, Opava, 1999. s. 107–112.

²⁶ *Věstník hlavního města Opavy*, 1, 1946, č.1. s. 2–5

²⁷ SOKA Opava, fond ÚNV, karton 154, inv.č. 220.

jednoduché, přesto se povedlo pár rekonstrukcí a předseda Vladimír Mařádek ve svém novoročním projevu v roce 1948 řekl, že většina úkolu byla splněna.²⁸

Dne 25. února 1948 se konaly v Opavě poslední demokratické volby, poté nastala totalitní vláda komunistů. Po volbách vznikl nový výbor, a to Akční výbor Národní fronty, který převzal činnost předchozích výborů. Složen byl ze členů KSČ, ČSSD a jednotlivých „nepolitických“ organizací.

²⁸ *Věstník hlavního města Opavy*, 3, 1948, č.1, s. 2–3.

3.2. Samospráva Opavy v roce 1980–2000

V roce 1985 proběhly v Opavě oslavy k 40. výročí osvobození Československa samotného města Sovětskou armádou. Při této akci byly položeny věnce na městském hřbitově padlým sovětským vojákům. Ve svém proslovu uvedl Miroslav Bochánek těžkou dobu v závěru války a velké poničení města. Dále poděkoval sovětským i našim vojákům, kteří obětovali své životy za naši svobodu a připomněl také poválečnou spolupráci ČSSR a SSSR, která zajistila pokojné budování základů socialistického zřízení. Později proběhl lampiónový průvod s ohňostrojem.²⁹ Akce se zúčastnil i sovětský velitel vojsk A. J. Krikun dne 22. února 1985. Město se stále rekonstruovalo, a tím došlo také ke zlepšení životních podmínek. Na území již v této době žilo 62 459 občanů.

V roce 1986 proběhlo šest zasedání městského národního výboru. Na zasedání byly projednávány organizační záležitosti, kontrola plnění usnesení a zpráva o činnosti rady pro rok 1986–1990.³⁰

V letech 1990–1994 nahradil Městský národní výbor Úřad města Opavy, který měl v čele primátora Jiřího Staňka.³¹ V listopadu 1990, po svobodných komunálních volbách do úřadu města, bylo ustanoveno zastupitelstvo, které mělo 70 členů a rada města s 13 členy. Samotnou velkou Opavu tvořilo vlastní město s devíti městskými částmi. Podle počtu obyvatel zde byla zvolena lokální samospráva. Chvalíkovice s 11 členy, Komárov s 11 členy, Malé Hoštice také s 11 členy, Milostovice se 7 členy, Podvihov se 7 členy, Suché Lazce s 11 členy, Vávrovice s 11 členy, Vlastovičky se 7 členy a Zlatníky se 7 členy.³²

Starostové těchto městských částí tvořili poradní orgán primátora. Členové rady města měli přidělenou jednu obec, o kterou se starali a jejíž problémy poté přenášeli do rady města. Počátkem roku 1991 vedli zastupitelstva jednotlivých městských částí starostové a jejich zástupci. Starostou Malých Hoštic byl Josef Šafarčík, starostou obce Zlatníky Jaromír Klimeš, starosta Vlastoviček Bohuslav Kirschner, starosta obce Suché Lazce RNDr. Jan Břemek, starosta Milostovic Karel Štěpánek, starosta Vávrovic Arnošt Jaglarz, starosta Povihova Petr Měch, starosta Komárova Ludvík Sedlák, starostka Chvalíkovice Vlastimila Valentová. Dne 1. 1. 1992 se odčlenily Chvalíkovice od Opavy. Městské části tvořily: Jaktař, Kateřinky, Komárovské chaloupky, Kylešovice, Malé Hoštice, Milostovice, Opava-Město, Podvihov,

²⁹ Kronika Opavy 1985, s. 1–2. Viz: <https://www.opava-city.cz/cz/mesto-urad/o-meste/kroniky/>.

³⁰ Kronika Opavy 1986, s. 8–9. Tamtéž.

³¹ Marková, E., Vojtovič, B., *Kniha o Opavě*. 2001. Statutární město Opava, s. 61.

³² Kronika města Opavy 1991, s. 9. Tamtéž.

Opava-Předměstí, Suché Lazce, Vávrovice, Vlaštovičky a Zlatníky.³³ Ve městě byla zřízená po schválení zastupitelstva dne 11. března 1992 městská policie. Podle vyhlášky musela policie působit jak na území města, tak i na území jeho městských částí. Na konci roku měla policie 17 členů, z nichž část prošla speciálním výcvikem.

První sídlo bylo v nynějším Dopravním podniku v Kylešovicích a městská policie měla k dispozici služební psy, střelnou zbraň, obušek se slzotvorným plynem a pouta.³⁴

Zastupitelstvo města v tomto roce řešilo otázku o založení 1. Slezské banky, což se povedlo 30. června 1992 a Opava tak byla jediným městem krom hlavních měst, která získala bankovní centrálu. Do konce roku byl schválen prozatímní statut města. Zastupitelé usilovali o urychlení příslušného zákona, který by vymezil její postavení jako statutární město.³⁵

Zastupitelstvo se v roce 1993 sešlo na pěti řádných zasedáních a to 8. února, 7. dubna, 22. června, 21. září a 14. prosince. Došlo k několika málo změnám, kdy na zasedání 21. září bylo schváleno, že Anna Šlapetková se stala členkou tohoto orgánu místo Jiřího Arletha. Konflikt nastal při volbě nového náměstka ve dne 8. února. Kandidátem byl Mgr. Lubomír Matýsek, kandidát KDU – ČSL, který však nedokázal sdělit své představy o budoucí práci.³⁶

Neshodami ohledně této funkce došlo k jednání v politických klubech, a to si vyžádalo Konzervativní blok. Druhý kandidát PhDr. Václav Kutnohorský však také nezískal potřebný počet hlasů a stejná situace nastala při volbách chybějícího člena rady. Dne 26. června se členem do Rady města stal MUDr. Rudolf Thon, opavský zubní lékař a nový náměstek primátora byl Ing. Rudolf Chamráth, vedoucí údržby podniku Ostroj Opava. Rada města dne 11. ledna 1993 schválila novou organizační strukturu Úřadu města Opavy, na jehož práci závisí práce samosprávných orgánů. Zrušil se odbor dopravy a kontroly a od 1. února se zřídil odbor technické správy majetku, investic, dopravy, odbor občansko-právní a kancelář primátora s postavením odboru. Řízením odboru technické správy majetku investic a dopravy byl pověřen Ing. Antonín Benda, řízením kanceláře primátora Mgr. Šárka Klimešová, řízením odboru občansko-právního Mgr. Zdeněk Viktorin a na místo pro řízení odboru vedoucího technické správy probíhalo výběrové řízení.³⁷

³³ Kronika města Opavy 1992, s. 16. Tamtéž.

³⁴ Kronika města Opavy 1992, s. 42. Tamtéž.

³⁵ Kronika města Opavy 1991, s. 16–20. Tamtéž.

³⁶ Kronika statutárního města Opavy 1993, s. 25. Tamtéž.

³⁷ Kronika statutárního města Opavy 1993, s. 28. Tamtéž.

Opava se stala statutárním městem 26. září 1994 podle zákona o obcích. Tímto došlo také k přejmenování úřadu na Magistrát města Opavy, jehož sídlem byla Hláska, ležící na Horním náměstí. Dále zde spadala budova č. 47 a 48 a dům na ulici Mezi trhy 2.³⁸

V roce 1995 mělo město Opava i s osmi městskými částmi (Komárov, Malé Hoštice, Milostovice, Podvihov, Suché Lazce, Vávrovice, Vlaštovičky a Zlatníky) celkem 62 468 obyvatel. Starostou v tomto roce byl doc. Jan Mrázek, bývalý pedagog na vysoké škole, poté se zabýval výzkumem v hutnictví železa, dále vyučoval na opavském gymnáziu, kde byl po dobu 10 let ředitelem. Měl v zájmu povznést město ve sféře podnikatelské i duchovní. Zastupitelstvo mělo 39 členů po komunálních volbách z předchozího roku. V oblasti samosprávné působnosti byla výkonným orgánem Rada města Opavy, která byla složena ze členů Občanské demokratické aliance (ODA), České strany sociálně demokratické (ČSSD), Komunistické strany Čech a Moravy (KSČM), Levého bloku (LB), Liberální strany národně sociální (LSNS), Sdružení pro republiku – Republikánské strany Československa (SPR – RSČ), Strany zelených (SZ) a nezávislých a sdružení pod názvem Nezávislá Opava (NO).

Dne 20. února zasedalo zastupitelstvo a rokovalo o doplnění devítičlenné rady, o navýšení dalších dvou členů, z čehož následně sešlo. Zasedání zastupitelstva, které se konalo 20. března bylo ve velice konfrontačním duchu, když sporným bodem byl návrh vyhlášky o zákaze propagace bývalého protiprávního režimu ve městě Opava.³⁹

Tento konfrontační tón stále trval i na zasedání 15. května, ve kterém se projednávalo o návrhu pravicové opozice na rekonstrukci rady, odvolání primátora s celou radou a odvolání náměstka. Z těchto návrhů neprošel ani jeden. „*O přirostování situace a opavské politické scéně svědčí i tisková konference, která se konala zanedlouho po květnovém zasedání zastupitelstva.*“ Jednání trvalo 19 hodin a šlo o nefunkčnost vedení Hlásky.⁴⁰

Při dalším zasedání bylo schváleno navýšení počtu členů Rady města z devíti na jedenáct, z toho počtu poté 4 náměstci primátora. Mezi náměstky patřila profesorka Mgr. Jiřina Bouchalová, Ing. Rudolf Chamráth, dělník Pavel Steyer a Ing. Radan Grusman a za členy rady byli zvoleni Ing. Radan Grusman, Ing. Rudolf Hahn, MUDr. Řehoř Motyčka, JUDr. Václav Stříbný, Ing. Vojtěch Turek, Ing. Petr Urbánek. O funkci na Hlásce se měli ujmout dne 1. října tři nový náměstci. Jednací řád komise rady města byl schválen 27. listopadu 1995 a podle tohoto

³⁸ Marková, E., Vojtovič, B., *Kniha o Opavě*. 2001. Statutární město Opava, s. 61–62.

³⁹ Kronika statutárního města Opavy 1995, s. 36. Tamtéž.

⁴⁰ Kronika statutárního města Opavy 1995, s. 41. Tamtéž.

dokumentu je komise iniciativním a kontrolním orgánem Rady města Opavy. Počet členů stanovila rada podle odvětví. Komise se skládala z předsedy, místopředsedy a dalších členů.⁴¹

K 1. lednu 1996 mělo Zastupitelstvo 39 poslanců, a to 10 za ODS, 5 za ODA, 5 za KDU-ČSL, 4 za ČSSD, 7 za KSČM, 2 za SPR-RSČ, 1 za Stranu zelených, 1 za SD – LSNS, 2 za Opavskou prosperitu, 1 za Opavu 94 a 1 za Levý bok. Nicméně v průběhu roku došlo k několika změnám odchodu ze zastupitelstva z důvodu pracovní vyčerpání poslanců, nebo smrti. Ve složení Rady města Opavy bylo 11 členů, kdy 1. srpna rezignoval MUDr. Motyčka a zbytek roku za něj nebyla v radě náhrada. V tomto roce byly na programu zprávy o zásadních úkolech nebo problémech města a jejich plnění. Navíc se projednávala a schvalovala vyhláška o územním členění města, novela jednacího řádu zastupitelstva, personální změny apod. Díky velkým sporům, až pocitům beznaděje, v zastupitelstvu vznikl návrh na zrychlení průběhu jednání Zastupitelstva města Opavy. Tento návrh byl předložen Ing. Vojtěchem Turkem a měl zefektivnit jednání zastupitelstva při sporech o změnách ve funkcích. Koncem roku se koaliční vztahy začaly normalizovat. Rada města Opavy měla spoustu stěžejních otázek, ve kterých šlo o instituce zřízené městem nebo o činnosti samosprávy města. Na programu měli téměř 20 bodů čili šlo o záplavu návrhů, vyhlášek, prodejů domů, privatizace apod. Radě byly nápomocny komise, z nichž nejvíce aktivní byla komise finanční a kontrolní.⁴²

Na začátku roku 1997 primátor města Opavy doc. Jan Mrázek a jeho náměstci ujistovali veřejnost, že svou pozornost budou soustředit na naléhavé problémy města a jeho postavení v České republice a spojení s ostatními městy. Pozornost rady města byla soustředěna na otázky bydlení, kdy se schvalovala bodová hodnocení sociálních a zdravotních poměrů žadatelů o obecní byty. Dále Rada připravovala odstátnění Technických služeb města Opavy, Dopravního podniku města Opavy a transformaci Městského podniku bytového hospodářství a v neposlední řadě o povodňových škodách a pomoci postižených občanů.⁴³

Dne 7. července 1997 zasáhly Opavu katastrofální povodně. Byly zde zaplaveny městské a venkovské zástavby. Na Magistrát města Opavy padala tvrdá slova za to, že nevarovaly občany včas. Náměstek primátora Ing. Oldřich Vagner aktivizoval členy povodňové

⁴¹ Kronika statutárního města Opavy 1995, s. 51. Tamtéž.

⁴² Kronika statutárního města Opavy, 1996 s. 68–82. Tamtéž.

⁴³ Kronika statutárního města Opavy, 1997 s. 85–86. Tamtéž.

komise,⁶⁴ kvůli stoupající hladině řeky a hodinu poté byla provedena obhlídka ohrožených oblastí města.

Rozlití koryta řeky Opavice zasáhlo téměř celou Opavu a začaly záchranné akce vojáků. Orgány města přijaly řadu opatření, která měla povodňové nápor a jejich škody minimalizovat. Byla plánována oprava koryta řeky v Držkovicích a Vávrovicích, koryto Otického příkopu a Pilšského potoka. Odbor životního prostředí magistrátu vytypoval instituce pro spolupráci, a to na základě zkušeností z povodní. Zpráva byla předložena 1. září radě města a 15. září zastupitelstvu. Oba orgány zprávu vzaly v úvahu a od červencových zasedání se tím zabývaly.⁴⁴

Zastupitelstvo jednalo ohledně závažné vyhlášky, která by zakazovala přítomnost výherních automatů ve městě. Toto rozhodnutí by však bylo protiprávní proto se přijalo opatření k důkladnější kontrole provozu. Kvůli odvolání Mgr. Antonína Šroma z funkce Okresního úřadu nastala obava, že by část opavských zastupitelů složila své mandáty a tím by došlo k předčasným komunálním volbám. Nebezpečí každopádně nehrozilo s ohledem, že řádné komunální volby se konaly za 1,5 roku.⁴⁵

Na začátku roku 1998 primátor města Opavy prostřednictvím týdeníku „Naše Opavsko“ poděkoval za vše, co se ve městě za minulý rok vykonalo. Podařily se splnit skoro všechny úkoly v oblasti investic do městského majetku, stavebních úprav v částech města (opraven byl střed města, komunikace a plynofikace), rozšíření služeb občanům (rozšířeny byly prodejní sítě) a rozvoj kulturního života. Dále zmínil, že Opavu čekají komunální volby.⁴⁶

Zastupitelstvo města Opavy řešilo nepochybně nejzásadnější bod o územním plánu. *„Zastupitelé rozhodli o zvýšení poplatků za provoz výherních automatů, schválili úpravu zásad pro doprodej městských domů a bytů v domech, v nichž už byly některé byty dříve prodány.“*⁴⁷ Velký význam měla vyhláška o odpadech, která vyšla v platnost 1. ledna 1998 a schválila nakládání s komunálním odpadem v Opavě. Jednalo se o systém sběru, třídění, využívání k zneškodňování komunálního odpadu a nakládání se stavebním odpadem. Na zasedání se řešil rozpočet města, který byl pro tento rok dvakrát nižší než rok minulý. Problémem se ukázala ztráta tzv. milionové diskety. Šlo o disketu Okresního úřadu v Opavě, ve které byly pokyny na podporu ze Státního fondu životního prostředí.

⁴⁴ Kronika statutárního města Opavy, 1997 s. 38. Tamtéž.

⁴⁵ Kronika statutárního města Opavy, 1997 s. 89. Tamtéž.

⁴⁶ Kronika statutárního města Opavy 1998, s. 50. Tamtéž.

⁴⁷ Kronika statutárního města Opavy 1998, s. 51. Tamtéž.

Ustavující zasedání proběhlo 27. listopadu 1998 za přítomnosti všech 39 zastupitelů. Po komunálních volbách nová Rada města při zasedání řešila rozpočet na rok 1999. Rozpočet by měl být vyrovnaný. Přípravoval se nový Organizační řád Hlásky, který měl mít větší akceschopnost úřadu.⁴⁸

V dubnu roku 1999 začal platit na Magistrátu nový organizační řád, kdy se snížil počet zaměstnanců, nastaly změny odborů a přeskupení jejich pravomocí. Rada města odvolala všechny vedoucí odborů magistrátu. Přestal existovat odbor informatiky a nově vznikl odbor kontroly a vnějších vztahů. Opava získala v tomto roce 300 tisíc korun od vlády na protidrogovou politiku. V této době pracovalo na Magistrátě města Opavy 186 zaměstnanců.⁴⁹

Rada statutárního města Opavy měla 9 členů ve složení: primátor Jan Mrázek, místostarosta Václav Klučka, místostarosta Pavel Mališ, Zbyněk Stanjura, Karel Bureš, Jan Píšala, Pavel Vágner, Václav Vlček a Oldřich Vagner,⁵⁰

⁴⁸ Kronika statutárního města Opavy 1998, s. 52–69. Tamtéž.

⁴⁹ Kronika statutárního města Opavy 1999, s. 68. Tamtéž.

⁵⁰ Kronika statutárního města Opavy 2001, s. 74–75. Tamtéž.

3.3. Vývoj samosprávy po roce 2000–současnost

V roce 2001 došlo na zasedání k mimořádným změnám, kdy byl představen nový zastupitel za ODS Ing. Ludvík Hadáček. Na zasedání Zastupitelstva 6. 2. 2001 byly zřízeny tyto výbory: finanční výbor, kontrolní výbor, výbor prevence kriminality, investiční výbor. Tyto zmíněné orgány rozhodovaly o záležitostech městského majetku, zařízení a firem. Magistrát města Opavy se členil do 12 odborů, které byly následující: odbor výstavby a dopravy, odbor hlavního architekta, odbor investiční, odbor životního prostředí, odbor finanční a rozpočtový, odbor majetkoprávní, odbor sociální, odbor školství, odbor živnostenský, odbor vnitřní správy, odbor kontroly a odbor vnějších vztahů.

O důležitých událostech informoval občany místní zpravodaj „Hláska“. Ten funguje v Opavě od roku 1996 dodnes. Redakční radu řídila náměstkyně primátora Mgr. Jana Bouchalová a od ledna roku 1999 místostarosta Ing. arch. Pavel Mališ.

Po dlouhých debatách v politických klubech bylo 29. března 2001 rozhodnuto, že název kraje, ve kterém leží i zmíněná Opava bude Moravskoslezský kraj. Bylo vybíráno ze 4 návrhů, a to buď Ostravský, Severomoravský, Slezskomoravský nebo Moravskoslezský kraj.⁵¹

Na posledním zasedání v roce 2001 byl schválen rozpočet na další rok, ve kterém se počítalo s příjmy cca 791 milionů korun z daňových, nedaňových a kapitálových příjmů.⁵² V roce 2002 rada schválila například výstavbu patrových garáží⁵³, smlouvu o výpůjčce nemovitostí k provozování sběrného místa odpadu. Dále bylo schváleno vyhlášení průmyslové zóny atd. Zastupitelstvo posledního volebního období pro rok 1998–2002 bylo svoláno 16. října a na tomto zasedání bylo schváleno zřízení školských zařízení jako příspěvkových organizací. Vzniklo 45 právních subjektů. Patřily zde mateřské a základní školy a školní jídelny.

Dále byla schválena výstavba víceúčelové haly v městských sadech.⁵⁴ Na zasedání 13. června byl schválen Řád veřejného pohřebiště obce Opava.⁵⁵ Dne 12. listopadu proběhlo zasedání nově zvoleného Zastupitelstva statutárního města Opavy, kdy zastupitelé kromě volby primátora a radních schválili uzavření smluv a poskytnutí grantu. Jednalo se o vyhotovení projektu cyklostezky mezi Opavou, Krnovem a Velkými Hořticemi, na využití rekreační oblasti

⁵¹ Kronika statutárního města Opavy 2001, s. 93. Tamtéž.

⁵² Kronika statutárního města Opavy 2002, s. 29. Tamtéž.

⁵³ *Hláska – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava 2002, únor, s. 1.

⁵⁴ Kronika statutárního města Opavy 2002, s. 36. Tamtéž.

⁵⁵ *Hláska – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2002, červenec–srpen, s. 1.

Stříbrné jezero, na zmapování Euroregionu Silesia, na plán podpory a rozvoj turistického ruchu a na rekonstrukci silnice mezi Opavou a Ratiboří v Polsku.⁵⁶

Novým primátorem se stal Ing. Zbyněk Stanjura na dobu dalšího čtyřletého volebního období. Poslední den roku 2002 se zrušil okresní úřad, což zasáhlo do života všech občanů a jejich působnost se přenesla na obce s rozšířenou působností a kraje. V některých případech na jiné orgány státní správy.

Tímto úkonem se Opava stala obcí s rozšířenou působností a vykonávající státní správou. Správa magistrátu města Opavy tak měla pod sebou území o rozloze 555 kilometrů čtverečních, kde bylo 40 obcí s 102 761 obyvateli.

Do kompetence Magistrátu města Opavy spadala činnost např. vydávání řidičských průkazů, technických průkazů, evidenci motorových vozidel, živnostenskou agendu, rozhodoval o dávkách sociálních podpor, o poskytování pečovatelské služby, o odpadovém hospodářství atd. Maximální počet zaměstnanců byl stanoven na 353 osob a 60 strážníků Městské policie. Stěhování pracovníků proběhlo 28. listopadu 2002 a trvalo do 3. ledna 2003.⁵⁷ Pracovníci do této doby sídlili v budovách Hlásky, Kolářská 13, Horní náměstí 47 a 48 a Mezi trhy 2, Jánská 2, Březinová 6 a Krnovská 7.⁵⁸

Organizační struktura Magistrátu města Opavy byla následovná – Kancelář tajemníka, Odbor vnitřních věcí, Odbor živnostenský, Odbor právní a organizační, Odbor školství a kultury, Odbor životního prostředí, Odbor majetku města, Odbor výstavby, Odbor sociálních věcí, Odbor státní sociální podpory, Odbor investic, Odbor dopravy, Odbor rozvoje města, Odbor informatiky, Odbor finanční a rozpočtový, Odbor kontroly, Interní auditor a Městská policie. Všechny tyto odbory se nacházely v různých výše uvedených budovách. Změna na radnici měla velice pozitivní změnu při jednání zastupitelstva. Rozpočet pro rok 2003 činil 914,20 milionu korun včetně zůstatku z fondu rezerv. Budova bývalého Okresního úřadu v Opavě na Bezručově náměstí se stala sídlem Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Ředitelem se stal Karel Tošovský, který působil dříve na Okresním úřadě města Opavy jako vedoucí regionálního rozvoje. Dále byl sídlem oddělením právního dozoru a metodiky, odboru pro místní správu Ministerstva vnitra ČR v Opavě, organizace Ministerstva

⁵⁶ *Opavský a Hlučínský Region*. Opava: Region, spol. s.r.o., 2002, s. 2.

⁵⁷ *Kronika statutárního města Opavy 2003*, s. 34–35. Tamtéž.

⁵⁸ *Opavský a Hlučínský Region*. Opava: Region, spol. s.r.o., 2003, s. 3.

zemědělství a Pozemkový úřad Opava. Zde byly poskytovány služby veřejnosti v oblasti restitucí a v pozemkových náležitostech.⁵⁹

V roce 2004 Opava slavila jubileum 780 let městských práv, 200 let od položení základního kamene Slezského divadla a 100 let od založení Slezského zemského muzea.⁶⁰ Největší investice v tomto roce byla na opravu Dolního náměstí, přilehlých komunikací a vnitrobloků. K nejdůležitějším patřila rekonstrukce Rybářské ulice a dokončení pěší zóny Ostrožná.⁶¹ V tomto roce byl schválen nový městský systém městských poct a ocenění jako: Čestné občanství, Medaile Statutárního města Opavy, Cena Statutárního města Opavy, Cena primátora Statutárního města Opavy, Cena Petra Bezruče, Ocenění za rozvoj zahraničních vztahů. Město udělilo ocenění hned několika čestným občanům – veteránu II. světové války Iraklia Kandareliho z Gruzie, bývalého prezidenta Václava Havla, klavíristu Opavy Lukáše Vondráčka. Opět proběhly změny na Magistrátě města Opavy tentokrát personální. Bylo doporučeno zrušení 25 funkčních míst a zřídit na odboru sociálních věcí samostatné oddělení sociální a právní ochrany dětí a vytvořit dvě nová funkční místa – pracovník pro styk s veřejností a právník na právním a organizačním odboru.⁶²

Na zasedání zastupitelstva v roce 2005 byly přijaté cizí zdroje, a to přijetí úvěrového rámce, který měl být využitý na investice a splácení úvěrových smluv. Úvěr byl ve výši 300 milionu korun a byly přesně rozvrženy částky na každý rok. Pro rok 2005 to bylo 150 mil. korun, 2006 100 mil. korun a 2007 50 mil. korun. Doba splácení byla stanovena na 10 let, kdy první splátka začne v roce 2007.⁶³ V tomto roce Rada města řešila i jmenování nového ředitele Městské policie, jelikož dosavadní ředitel Jiří Golka odešel ze zdravotních důvodů. Novým ředitelem se stal Richard Szotkowski z Ratiboře.

Zastupitelé schválili pořadí žadatelů o grant. TJ Slezan obdržel 306 tisíc korun, Hala Opava a. s. 400 tisíc korun, Silesia Bike Marathon 150 tisíc korun a Jezdecký klub Opava 100 tisíc korun, pěvecký sbor Domino 205 tisíc korun, Elim Opava 100 tisíc korun, opavský studentský orchestr ZUŠ 115 tisíc korun, umělecká agentura Karla Kostery 200 tisíc korun a Dům dětí 136 tisíc korun.

⁵⁹ Kronika statutárního města Opavy 2003, s. 63. Tamtéž.

⁶⁰ Kronika statutárního města Opavy 2004, s. 45. Tamtéž.

⁶¹ *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2004, leden, s. 3.

⁶² *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2004, září, s. 2.

⁶³ Kronika statutárního města Opavy 2005, s. 43. Tamtéž.

V roce 2005 byla udělena Cena Statutárního města Opavy Hasičskému záchrannému sboru, Územnímu odboru Opava a Hasičské stanici Opava.⁶⁴ Radní schválili opravu fasády Hlásky a rekonstrukci její věže. Město Opava se stalo prvním městem v České republice, které mělo zpracovanou plastickou mapu centra pro nevidomé občany. Mapa znázorňovala centrum města a byla vyhotovena v celkovém počtu 12 kusů.⁶⁵

Komunální volby v Opavě proběhly 21. a 22. října a utkalo se v nich osm stran – KDU-ČSL, ODS, SNK-ED, ČSSD, Chcete změnu? Volte mladé!, KSČM a Radim Masný dětem.⁶⁶ V Opavě zvítězila strana ODS s 33,3 % hlasů. Oproti minulým volbám se do zastupitelstva dostalo více žen a primátorem se stal opět Zbyněk Stanjura.

Zmíněná rekonstrukce věže Hlásky začala 6. března 2006 a po 35 letech byla z věže sundaná makovice a 3 městské zvony, které byly vráceny 1. července téhož roku.

Atmosféra zasedání zastupitelstva ve volebním období 2002–2006 probíhala klidně oproti předcházejícímu období. Na magistrátě města Opavy bylo 1. září otevřeno Oddělení pasů, kde si jej mohli občané vyzvedávat.⁶⁷

Do roku 2007 zastupitelé vstoupili se spoustou plánů, ideálů, sil a nápadů, jak přispět k rozvoji města. Nejdůležitějším úkolem bylo schválení rozpočtu pro rok 2007. Radnice se především soustředila na získání Evropských fondů, čímž se změnila její struktura a vznikl nový odbor kancelář primátora, jehož součástí se stali i specialisté na získání dotací.⁶⁸

Na Magistrátě města Opavy byly otevřeny nové odbory a některé odbory byly odstraněny, jako například odbor prezentace a zahraničních vztahů a jednotný odbor investic a majetku. Nově otevřený odbor byl odbor kanceláře primátora, který se staral o propagaci investičních možností a jednal s investory, kteří chtěli podnikat v Opavě. Součástí kanceláře primátora bylo otevřeno také Městské informační centrum. Odbor investic a majetku byl rozdělen na dva samostatné odbory. Jeden se věnoval investicím a druhý přípravám a prováděním městských investic.⁶⁹

V roce 2008 byla Opava oceněna Ministerstvem kultury, Ministerstvem pro rozvoj a Sdružením historických sídel za regeneraci historického centra města a zároveň byla Opava

⁶⁴ *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2005, s. 2.

⁶⁵ Kronika statutárního města Opavy 2005, s. 48–49. Tamtéž.

⁶⁶ *Opavský a Hlučínský Region*. Opava: Region, spol. s.r.o., 2006, s. 3.

⁶⁷ Kronika statutárního města Opavy 2006, s. 32–49. Tamtéž.

⁶⁸ *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2007, s. 4.

⁶⁹ Kronika statutárního města Opavy 2007, s. 23. Tamtéž.

prohlášena jako nejlepší město pro podnikání v Moravskoslezském kraji. Svou cenu si zástupci Opavy převzali na Pražském hradě.⁷⁰ Další ocenění Opava získala v roce 2009, kdy se zařadila mezi čtyři nejotevřenější magistráty ze všech magistrátů. Zúčastnilo se 337 institucí a výsledky byly vyhlášeny v dubnu v Praze.⁷¹

Od roku 2001 byl ve funkci primátora Ing. Zbyněk Stanjura, který byl v roce 2008 navíc členem zastupitelstva Moravskoslezského kraje.⁷² Opava se v roce 2009 stala plátcem DPH, což ovlivnilo ceny některých služeb a zboží. Poplatek za psa nebo komunální odpad zůstaly stejné, jak bylo stanoveno zastupitelstvem. Rovněž i nájemné v městských bytech.⁷³

Významnou funkci v roce 2010 dostal primátor Opavy Ing. Zbyněk Stanjura, který se stal místopředsedou poslaneckého klubu. V roce 2010 probíhaly také volby do obecních zastupitelstev, které se konaly 15. – 16. října 2010. V úterý 23. listopadu se rozhodlo o novém složení městské rady a novém vedení radnice. Ve vedení města stál nový primátor Zdeněk Jirásek, náměstek Dalibor Halátek, Pavla Brady a Daniel Žídek. Ti si rozdělili kompetence, kdy Zdeněk Jirásek se bude věnovat oblasti financí, interním auditům, zahraničním vztahům, kultuře a činnostmi kanceláře primátora. Pavla Brady se bude věnovat majetku města, sociálním věcem, příspěvkovým organizacím a organizacím s vlastnictvím podílem města. Dalibor Halátek se bude zabývat rozvojem města, územním plánováním a životním prostředím. Daniel Žídek měl na starost investice města, bezpečnost, informační systémy, dopravu a školství.⁷⁴

Město v tomto roce schválilo dotace pro Kateřinky na oživení největšího sídliště ve městě. Dále bylo investováno do dopravy pro výstavbu jižního obchvatu, cyklostezky, nebo opravy městských parků. Za budování cyklostezek získalo město ocenění v rámci soutěže Cesty městy. Opava se umístila na prvním místě a získala prémii v hodnotě 80 tisíc korun. Dále bylo schváleno snížení daní z nemovitostí.⁷⁵

V roce 2011 zastupitelstvo schválilo na květnovém zasedání seznam investičních akcí. V prvé řadě šlo o dokončení projektů z roku 2010 a příprava projektových dokumentací na rok 2012.⁷⁶ Město stanovilo ceny pozemků pod obytnými domy, které nabízelo k prodeji.⁷⁷ Probíhala také

⁷⁰ Kronika statutárního města Opavy, s. 23–24. Tamtéž.

⁷¹ Kronika statutárního města Opavy 2009, s. 29. Tamtéž.

⁷² Kronika statutárního města Opavy 2010, s. 29. Tamtéž.

⁷³ *Hláska – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2009, s. 5.

⁷⁴ Kronika statutárního města Opavy 2010, s. 22. Tamtéž.

⁷⁵ Kronika statutárního města Opavy 2010, s. 23–28. Tamtéž.

⁷⁶ Kronika statutárního města Opavy 2011, s. 46. Tamtéž.

⁷⁷ *Hláska – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2011, s. 5.

setkání vedení města s občany tzv. Otevřená radnice, kde bylo stanoveno, že každou první středu v měsíci mohou občané přijít a dávat dotazy vedení města, které je bude zodpovídat. Zasedání zastupitelstva se dalo nově sledovat i na internetu.⁷⁸

V roce 2012 byla vydaná vyhláška o omezení pití alkoholu na veřejnosti, která zakazovala místa požívání alkoholu, pochůzkový prodej nebo plakáty na neurčených místech.⁷⁹

Ještě v roce 2011 se Opava stala členem národní sítě Zdravých měst, které usilovalo o to, aby město bylo co nejkvalitnější a nejpříjemnější pro obyvatele. V tomto roce také začala nově platit vyhláška o ochraně nočního klidu a regulaci hlučných činností. Od 22 hodiny byl noční klid, v neděli a o svátcích bylo od 6–13 hodin a 19–22 hodiny zakázáno pracovat s hlučnými nástroji.⁸⁰

V roce 2013 byly poprvé vyhlášeny granty zabývající se životním prostředím a environmentální výchovou, ve kterých šlo o podporu aktivit a akcí, neziskových organizací a ochranu životního prostředí environmentální výchovy.⁸¹

Město v roce v roce 2014 odsouhlasilo snížení počtu zastupitelů na následující volební období. Z nynějších 45 se měl počet zastupitelů snížit o 6, čili na 39 členů. Tento počet zastupitelů byl v Opavě v letech 1994–2002.⁸² V tomto roce byl zvolen nový primátor Martin Víteček, který měl ve své kompetenci oblast vnějších vztahů a zahraniční spolupráce, financí a majetků města, veřejných zakázek, interního auditu a Městskou policii Opava. Náměstký se stal Dalibor Halátek, Simona Bierhausová a Josef Stiborský. V nově zvoleném zastupitelstvu bylo tedy o 6 členů méně než v posledních letech.⁸³

Na zářijovém zasedání byla schválena vyhláška, která se týkala Statutu statutárního města Opavy. Díky změnám v městských částech získají více peněz do svého rozpočtu a mohou své investiční akce hradit samy. Jednalo se o částku 10 milionu korun, s kterými starostové mohou lépe nakládat pro následující období. Nové znění statutu vstoupilo v platnost v lednu roku 2016.⁸⁴

⁷⁸ Kronika statutárního města Opavy 2011, s. 48–52. Tamtéž.

⁷⁹ *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2012, s. 8.

⁸⁰ Kronika statutárního města Opavy 2012, s. 56. Tamtéž.

⁸¹ Kronika statutárního města Opavy 2013, s. 56. Tamtéž.

⁸² *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2014, s. 4.

⁸³ Kronika statutárního města Opavy 2014, s. 54. Tamtéž.

⁸⁴ *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2015, s. 4.

Martin Víteček byl v roce 2015 z funkce odvolán a stal se 1. náměstkem primátora nově zvoleného Radima Křupalý, který v této funkci působil do konce volebního období roku 2018.

V roce 2016 proběhlo devět jednání zastupitelstva města Opavy. Schválily se dotační programy pro tento rok, které byly vyčleněny na sportovní dotace, kulturní oblast, dotace z oblasti životního prostředí a nové otevřený dotační program Prevence kriminality. O tyto dotace mohli zájemci žádat od 17. března.⁸⁵

Zastupitelstvo schválilo 20. února 2017 vyhlášku, která regulovala hluk v době konání vybraných kulturních akcí.⁸⁶ V roce 2018 se stanovil počet členů zastupitelstva města pro rok 2018–2022, jelikož končilo volební období pro rok 2014–2018, přičemž počet členů zůstal na původních 39.⁸⁷

Pro rok 2019 byly opět schváleny dotace na program Prevence kriminality, životního prostředí, sportu a spoustu dalších. Byl chválen rozpočet pro rok 2021 a rozpočtový výhled pro rok 2021 a 2022.⁸⁸ Na zasedání 7.12.2020 byla schválena realizace projektů pro rok 2021, jednalo se o dotační akce z dlouhodobého úvěru, akce bez účasti a akce finančně kryté v roce 2020.⁸⁹

V roce 2021 zastupitelstvo schválilo kupní smlouvu obchodního domu OD Breda mezi statutárním městem Opava, jako kupujícím a JUDr. Josefem Cupkou.⁹⁰ V roce 2022 opět proběhla volba primátora, náměstků a dalších členů rady. Primátorem se stal opět Ing. Tomáš Navrátil. Náměstek se stal Ing. Michal Kokošek, Ing. Pavel Meletzký a Ing. Vladimír Schreier. Na prvním zasedání v roce 2023 byly schváleny různé dotace a majetkové záležitosti.⁹¹

⁸⁵ *Hláška – zpravodaj statutárního města Opavy*. Opava: Statutární město Opava, 2016, s. 6.

⁸⁶ *Kronika statutárního města Opavy 2017*, s. 45. Tamtéž.

⁸⁷ Opava: Materiály zastupitelstva města, 2018 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_180618_032/z_032_017/z_032_017_000.htm

⁸⁸ Opava: Materiály zastupitelstva města, 2019 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_191216_009/navrhy-usneseni/navrh-usneseni_59702.html

⁸⁹ Opava: Materiály zastupitelstva města, 2020 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_201207_014/navrhy-usneseni/navrh-usneseni_119428.html

⁹⁰ Opava: Materiály zastupitelstva města, 2021 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_211206_020/navrhy-usneseni/navrh-usneseni_173768.html

⁹¹ Opava: Materiály zastupitelstva města, 2023 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/cz/mesto-urad/volene-organy-mesta/zastupitelstvo/materialy-zastupitelstva-mesta.html>

4. Školství

V rámci této kapitoly bude sledován vývoj celostátního školství a následně vznik a vývoj jednotlivých škol v Opavě. Jelikož se Opava stala statutárním městem a přistěhovalo se zde velké množství obyvatel byly ve městě zřízeny mateřské, základní a střední školy.

4.1. Vývoj školství v Československu v roce 1945–1950

Hlavním představitelem „reformační“ správy v oblasti školství po roce 1945 (respektive 1948) byl Zdeněk Nejedlý, který byl ve funkci ministra na Ministerstvu školství a osvěty od května roku 1945.⁹² Nejedlý s ostatními příznivci prosazovaly jednotnou školu tzv. uniformní, do které se později zapojily politické strany, církve, ministerstva atd. V dubnu roku 1947 prezident E. Beneš přijal žádost Svazu zaměstnanců školství a osvěty a souhlasil s provedením jednotné školy.⁹³

Na univerzitách v Praze, Brně, Olomouci a Bratislavě byly zřízeny fakulty podle zákona 100/1946 Sb. v roce 1946. Vznik těchto fakult měl sloužit k vzdělávání učitelů a rozdělovalo se podle zařazení studujícího učitele. Učitelé mateřských škol museli studovat jeden rok, učitelé obecných škol dva roky a učitele měšťanských škol tři roky.

V roce 1948 byl vydán zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství. Konkurenční studijní ústavy byly zrušeny, jelikož byly považovány za zbytečné. Zanedlouho bylo školství zestátněno a zákon poskytoval všem dětem jednotné vzdělání a výchovu. Do školské soustavy patřily mateřské školy pro děti od tří do šesti let, národní a střední školy a školy tří stupňů. Školy tří stupňů se dále dělily na odborné školy, výběrová gymnázia a vyšší odborné školy. Zavedeny byly také školy pro děti vyžadující zvláštní péči.⁹⁴

4.2. Vývoj školství v letech 1950–1990

Ústřední školský orgán byl v roce 1953 přejmenován na Ministerstvo školství a osvěty podle nařízení vlády č. 6/1953 Sb. Vládní nařízení č. 77/1953 Sb. rozhodoval o nové organizaci ministerstev a ústředních orgánů státní správy. Tímto činem došlo ke sloučení Ministerstva vysokých škol a Ministerstva školství a osvěty a vzniklo Ministerstvo školství. Úkoly

⁹² Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Ministři školství od roku 1848 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/ministri-skolstvi-od-roku-1848>

⁹³ Vališová, A, Kasíková, H a kolektiv. Pedagogika pro učitele – Školský systém v českých zemích. 1. vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007. s. 84

⁹⁴ Zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství

ministerstva školství na poli osvěty se přemístily na nově vzniklé Ministerstvo kultury. Zákon 31/1953 Sb., o školské soustavě a vzdělávání učitelů vydaném 24. dubna 1953 se snížila povinná školní docházka na osm let a byla zavedena jedenáctiletá střední škola. Zkrácení povinné školní docházky znamenala navýšení učiva na prvním stupni. Přechod dětí ze čtvrtého do pátého ročníku dělala dětem problémy, které se dávaly za vinu učitelům. Tím se navýšily procenta neúspěšných žáků. Byly zavedeny úpravy v učebních osnovách, o které se pokoušel O. Chlup, ale snaha o zlepšení byla přerušena vlivem politiky státu.

Na 11. sjezdu KSC v roce 1958 byla povinná školní docházka prodloužena a byly stanoveny nové cíle a směr vzdělávání, kdy žáci si odnášely nejen všeobecné znalosti, ale také základy zručnosti.

Zákonem č. 186/1960 Sb., o soustavě výchovy a vzdělávání se tyto změny ukotvily v legislatově. Jednalo se o třetí školský zákon, kterým se měnila školská správa a zřídily se devítileté školy. Kontrola škol byla převedena na Ministerstvo školství a kultury. Byly otevřeny odborné učiliště, učňovské školy a střední odborné školy a školy pro pracující lid, který měl zájem o vyšším vzdělávání. Tato škola trvala jeden rok a lidem bylo poskytnuto vzdělání s maturitou pro dělníky.

Do učebních osnov škol byla nově zavedena pracovní výuka. Žáci museli zvládat jak teoretickou výuku, tak i praxi ve výrobním odvětví. Tato praxe byla jeden den v týdnu ve školním roce, ale také tři týdny o prázdninách. Absolventi tohoto studia získali jak maturitní vysvědčení, tak výuční list. Při této výuce však nastal problém, jelikož výrobní podniky neměly potřebná místa pro vykonávání odborné praxe. To zapříčilo, že studenti často vykonávaly nekvalifikované práce např. úklid.

Přínosem zahraničních (především SSSR) poznatků a zkušeností došlo opět ke změně přístupu na školách. Na prvním stupni byla opět zavedena vlastivěda, psané a odborné vyučování. Do učebních osnov byla nově zavedena také výuka cizího jazyka (ruštiny). Na druhém stupni byla výuka rozšířena o nepovinné předměty.⁹⁵

⁹⁵ Vališová, A, Kasíková, H a kolektiv. Pedagogika pro učitele – Školský systém v českých zemích. 1. vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007. s. 84

Zákon č. 168/1968 sb., o gymnáziích byl vydán roku 1968 a představoval přeměnu ve strukturu a obsahu. Opět byla zahájeno čtyřleté všeobecné vzdělávání, které bylo ukončené maturitou.⁹⁶

Následující zákon č. 63/1978 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol vyšel v roce 1978 měnil struktury škol a výuky. Tento zákon zavedl desetiletou povinnou školní docházku a jednalo se o spojení osmileté základní školy a dvou let na jakékoliv střední škole. Tímto způsobem mohl žák dosáhnout středního vzdělání. Osmiletá základní škola byla rozdělena do dvou stupňů, kdy první stupeň byl zkrácen o jeden rok a vyučování probíhalo podle sovětského svazu. Tato výuka podle tohoto modelu se brzo upustila, jelikož hrozilo, že většina žáků učivo nezvládne.⁹⁷

Nově otevřený typem střední školy se stalo střední odborné učiliště, které trvalo čtyři roky a byl zaměřen na učňovské studium. Studium se ukončovalo maturitní zkouškou a student mohl navázat na vysokoškolské studium. Zavedeno bylo následné, večerní nebo dálkové studium, které umožňovalo získat studentům maturitní vysvědčení za kratší dobu. Složitější bylo na školu se vůbec dostat než samotné studium samotné. Pro přijetí na školu museli studenti mít doporučení ze základní školy.⁹⁸

Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol vyšel v platnost v roce 1984. Tento zákon upravoval školství a zrušil základní devítiletou školu.⁹⁹ Byla stanovena povinná školní docházka na deset let. Bylo povinné studovat po základním vzdělávání ještě další dva roky na střední škole.¹⁰⁰

4.3. Vývoj školství od roku 1990

Sametová revoluce zapříčila pád komunistického režimu a dosavadní prezident Gustáv Husák odstoupil z funkce. Za nového prezidenta byl dne 29. prosince 1989 zvolen Václav Havel a 28. března 1990 zanikla československá socialistická republika a nově vznikla Česká a Slovenská federativní republika. V roce 1992 došlo k rozdělení státu na Českou republiku a Slovenskou republiku.

⁹⁶ Zákon č. 168/1968 Sb., o gymnáziích

⁹⁷ Zákon č. 63/1978 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol

⁹⁸ Vališová, A, Kasíková, H a kolektiv. Pedagogika pro učitele – Školský systém v českých zemích. 1. vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007. s. 87

⁹⁹ §6 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol

¹⁰⁰ §34 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol

Změna politického režimu znamenala změny školské správy a vývoje vzdělávání. Nově byl přijat zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě školství. Podle tohoto zákona již učitelé nebyli zaměstnanci ministerstva vnitra. Dopad měl i na organizační strukturu ministerstva školství. Nově vzniklo pracoviště pro řízení škol se sídlem v Olomouci pro Moravu a Slezsko. Nově vznikl zákon 171/1990 Sb.¹⁰¹

Dalším nově přijatým zákonem byl zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách. Tímto zákonem se navrátila samospráva vysokým školám a vznikly nové senáty samosprávy. Ty ho řídí a organizují činnost vysokých škol a vysoké školy dostaly pravomoc udělovat akademické a vědecké tituly a poskytovat vysokoškolské vzdělávání.¹⁰²

V současné době pro vysoké školy platí zákon 111/1998 Sb., o vysokých školách, který rozděluje veřejné, soukromé a státní vysoké školy.¹⁰³

Po dlouhé době změn a novelizací dostal školský zákon finální podobu současného zákona č. 564/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.¹⁰⁴

System regionálních škol tvoří:

- Mateřské školy, které nabízejí dětem předškolního věku rozvoj osobnosti dítěte, osvojení základních pravidel chování a připravují děti na vstup na základní školu.
- Základní školy, které nabízejí základní vzdělání všem dětem a jsou rozděleny první a druhý stupeň. Jsou určeny pro děti od šesti do patnácti let.
- Základní umělecké školy, které poskytují umělecké vzdělání. Tyto školy jsou zřízeny pro následný vstup na střední školu, nebo vysokou školu.
- Střední školy, mezi které patří gymnázia, střední odborné školy a střední odborné učiliště. Studium gymnázia a střední školy žáci skládají závěrečnou maturitní zkoušku. Na středním odborném učilišti žáci skládají po třech letech závěrečnou zkoušku a získávají výuční list. Možnost získání maturity mají v nadstavbovém studiu, který trvá dva roky.
- Konzervatoře připravují studenty pro uplatnění v umělecké činnosti.

¹⁰¹ Zákon č. 171/1990 Sb., školský zákon

¹⁰² §1 zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách

¹⁰³ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů

¹⁰⁴ §1 zákona č. 564/2004 Sb., o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělání

- Vyšší odborné školy, které předchází studium na střední škole ukončené maturitní zkouškou. Studium trvá dva až tři roky a je zakončeno absolutoriem a student získává titul DiS.¹⁰⁵
- Vysoké školy. Rozděleno na bakalářské, magisterské a doktorské studium. Bakalářské studium trvá tři nebo čtyři roky a je ukončen závěrečnou zkouškou a obhajobou bakalářské práce. Studentovi je udělen titul Bc. Je možnost navázat na magisterské studium. Magisterské studium může být buď navazující, nebo samostatný studijní program. Ukončuje se státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. Studentovi je udělen titul podle studijního oboru (Mgr., Ing., MgA., MUDr.) Student může dále vykonat státní rigorózní zkoušku a obhájit rigorózní práci. Student získá titul JUDr., PhDr., RNDr. Doktorský studijní program je pro absolventy magisterských studijních programů a je zakončen doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce. Student získává titul Ph.D.¹⁰⁶

4.4. Školství v Opavě

Mateřské školy

V Opavě a obcích Opavy se nachází 27 mateřských škol. Jednou z nejstarších mateřských škol je křesťanská MŠ Opava, Mnišská, která ve městě působí od roku 1922 z iniciativy členů Unie křesťanských pedagogů a za podpory České školní inspekce a Odboru školství MMO. MŠ Opava Heydukova byla založena v roce 1945 a následující nově vzniklá MŠ Srdíčko Opava, Zborovská. zahájila výuku hned o rok později, v roce 1946.¹⁰⁷

Základní školy

Ve městě a okolních obcích působí 14 základních škol.

ZŠ Ilji Hurníka, kde byla zahájena výuka v roce 1915 a škola nesla název Chlapecká měšťácká škola do roku 1945. Poté se název školy změnil na ZŠ Ochranova a nynější název má

¹⁰⁵ Vališová, A, Kasíková, H a kolektiv. Pedagogika pro učitele – Školský systém v českých zemích. 1. vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007. s. 88–89.

¹⁰⁶ Česká vzdělávací soustava a alternativní školy. (online), (cit. 14.6.2023) Dostupné z: http://www.fce.vutbr.cz/SPV/huv/doplujícíStudium/05_soustava_a_alternativy.doc

¹⁰⁷ Opava: Mateřské školy. (online), (cit. 16.6.2023) Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/cz/nabidka-temat/skolstvi/skoly/materske-skoly/>

od roku 2000. Na škole se nachází hudební třídy, ve kterých žáci povinně hrají na hudební nástroj a chodí do školního pěveckého sboru Domino.

ZŠ Englišova zahájila výuku v roce 1961. Škola věnuje velkou pozornost tělesné zdatnosti žáků a zaměřuje se na rozvoj sportovních talentů. Od pátého ročníku mohou žáci navštěvovat sportovní třídy, ve kterých je kladen větší důraz na rozvoj atletických disciplín.

ZŠ Edvarda Beneše je škola zaměřena na širší výuku cizích jazyků. Vyučuje se zde německá, francouzský, anglický, španělský a ruský jazyk. První výuka byla ve škole zahájena v roce 1973.

ZŠ Vrchní je nejstarší školou v Opavě, jejíž provoz byl zahájen v roce 1900. Škole je všeobecně zaměřena a nabízí spoustu možností pro mimoškolní aktivity.¹⁰⁸

Střední školy

V Opavě se nachází celkem 13 středních škol.

Mendelovo gymnázium v Opavě nese nynější název o roku 1992. Gymnázium působilo jako jedenáctiletá střední škola v letech 1953–1954 a letech 1968 jako čtyřleté gymnázium.

Obchodní akademie a střední škola logistická působí v Opavě od roku 1920. Škola nabízí pro uchazeče celkem pět oborů, kterými jsou: obchodní akademie, informační technologie, ekonomické lyceum, marketing a logistika a provoz a ekonomika dopravy.

Masarykova střední zemědělská a odborná škola byla založena v roce 1927 z iniciativy Františka Zíky. V roce 1945 působila jako rolnická škola a od roku 1953 jako střední zemědělsko-technická škola do roku 1990, kdy byl název změněn na nynější. Škola nabízí šest oborů a nástavbové studium.

Střední zdravotnická škola, která byla založena v roce 1947 pod názvem čtyřletá sociálně zdravotní škola. Název byl dále změněn v letech 1949–1950 na vyšší odbornou sociálně zdravotní školu do roku 1960. Od této doby zní její název zdravotnická škola, která nabízí 4 obory.

¹⁰⁸ Opava: Základní školy. (online), (cit. 16.6.2023) Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/cz/nabidka-temat/skolstvi/skoly/zakladni-skoly.html?page=1>

Střední škola hotelnictví a služeb a Vyšší odborná škola v Opavě kdysi působila společně se zdravotnickou školou v jedné budově až do roku 1979, kdy se přemístila a nyní působí jako samostatná střední škola.

Střední průmyslová škola stavební vznikla v roce 1950 díky rostoucímu průmyslu v Ostravě. V roce 1952 na škole zahájila výuku také průmyslová škola stavební.

Dále v Opavě působí tyto střední školy: Soukromá střední škola podnikatelská, Církevní konzervatoř Německého řádu, Slezské gymnázium, Soukromá obchodní akademie Opava s.r.o., Střední odborné učiliště stavební, Střední škola průmyslová a umělecká a Střední škola technická.

Vysoká škola

Město Opava se od roku 1945 snažilo o vybudování vysoké školy. K uskutečnění plánu došlo až v roce 1990, kdy byla poprvé otevřena opavská Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně. Za vznikem této fakulty stáli zástupci městských a okresních správních orgánů, Matice slezská, kulturně-vědecké instituce a několik členů přípravného výboru.

Samotná Slezská univerzita v Opavě vznikla v roce 1991 po schválení České národní rady. V této době měla univerzita dvě fakulty: Filozoficko-přírodovědeckou fakultu se sídlem v Opavě a Obchodně-podnikatelskou fakultu se sídlem v Karviné.

Ústav bohemistiky a knihovnictví, ústav cizích jazyků, ústav historie a muzeologie byl otevřen v roce 1997 v budově slezské zemské vlády společně s ústřední knihovnou. Ústav matematiky a informatiky, ústav fyziky a institut výtvarné fotografie sídlí na Bezručově náměstí a ústav společenských věd a kabinet tělovýchovy mají sídlo na Hradecké ulici.¹⁰⁹

¹⁰⁹ Marková, E., Vojtovič, B., *Knihy o Opavě*. 2001. Statutární město Opava, s. 78–84.

5. Závěr

Hlavním cílem předložené bakalářské práce bylo nastínit vývoj samosprávy v Opavě po roce 1945 a zaměřit se na vývoj školství.

Téma bakalářské práce bylo zpracováno z teoretického hlediska. Teoretická část je vytvořena z několika kapitol. První kapitola podává stručný přehled o správě Opavy před rokem 1945. Jsou zde zařazeny administrativní úpravy a obsazení Opavy nacistickou armádou. Druhá kapitola je podstatnou částí teoretické části a soustředí se na vývoj samosprávy v Opavě po roce 1945. Opava procházela komplikovaným vývojem k dosažení pozice statutárního města. Přes všechnu snahu se nepodařilo, aby Opava byla metropolí Slezska, kterou je nyní Ostrava. Národní výbory byly důležité pro následný vývoj Opavy a uplatnění politických stran. Město se neustále vyvíjelo a budovalo k lepšímu a přes veškeré obtíže nakonec dokázalo, že si zaslouží být statutárním městem. Po vzniku Magistrátu města Opavy probíhalo spoustu zasedání zastupitelstva a Rady města o následný vývoj a modernizaci, aby město bylo tím, čím je dnes.

V třetí kapitole popisují vývoj školské správy v poválečném Československu do současnosti. Kapitola je nejprve zaměřena na školskou sféru po druhé světové válce a následně na školskou správu. Po sametové revoluci v roce 1989 vznikly nové zákony, které utvořily nynější školskou správu.

6. Seznam zkratek

KSČ – Komunistická strana Československa

ČSNS – Česká strana národně sociální

KDU – ČSL – Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ODA – Občanská demokratická strana

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

LB – Levý bok (politická strana)

LSNS – Liberální strana národně sociální

SPR – RSC – Sdružení pro republiku-republikánské strany Československa

SZ – Strana zelených

NO – Nezávislá Opava

ODS – Občanská demokratická strana

KAN – DEU – US – Koalice

NK – Nestraníci

SNK – ED – Sdružení nezávislých a strana Evropští demokraté

SOKA – Státní okresní archiv

7. Seznam literatury a pramenů

Literatura

Breuer, J., Březina, K., Drozd, J. Opava: sborník k dějinám města. 3. Opava: Matice slezská, 2003.

Gawrecki, D. Dějiny Českého Slezska 1740-2000. II. Opava: Slezská univerzita, 2003.

Grobelný, A., Sobotík, B. Opava: sborník k 10. výročí osvobození města. Ostrava: Krajský národní výbor, 1956.

Hledíková, Z., Janák, J., Dobeš, J. Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost. Praha: Lidové noviny, 2005.

Jirásek, Z. Opava po roce 1945. In: Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis 4, Opava, 1999

Kocích, M. Úloha a místo expozitury ZNV v Ostravě. Slezský sborník, 65, 1967, č.3.

Kocích, M. Vývoj veřejné správy v českých zemích do roku 1960. Opava: Slezská univerzita, 1997.

Marková, E., Vojtovič, B. *Knihy o Opavě*. 2001. Statutární město Opava.

Mařádek, V. a kolektiv. Dva roky osvobozené Opavy. Opava, 1947.

Opavsko 1945-1965. Ostrava: Profil, 1965.

Pláčková, M. Změny hranic opavského okresu a jeho obcí v letech 1945-1977, VL, 4, č. 2, 1978, Opava.

Vališová, A, Kasíková, H a kolektiv. Pedagogika pro učitele – Školský systém v českých zemích, 1. vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007.

Žáček, R. Müller, K. Opava: dějiny slezských měst. Praha: Lidové noviny, 2006.

Prameny

SOkA Opava, fond ÚNV, kart. 36, inv. č. 148.

SOkA Opava, fond ONV Opava-venkov, kart. 5, inv. č. 51.

SOkA Opava, fond ÚNV, kart. 145, inv.č. 199.

SOkA Opava, fond ÚNV, karton 154, inv.č. 220.

Kronika Opavy 1985. Viz. <https://www.opava-city.cz/cz/mesto-urad/o-meste/kroniky/>

Kronika Opavy 1991. Tamtéž.

Kronika Opavy 1992. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 1993. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 1995. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 1996. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 1997. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 1998. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 1999. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2001. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2002. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2003. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2004. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2005. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2006. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2007. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2009. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2010. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2011. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2012. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2013. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2014. Tamtéž.

Kronika statutárního města Opavy 2017. Tamtéž.

Tisk

Věstník hlavního města Opavy, 1946-1948.

Hláska – zpravodaj statutárního města Opavy. Opava: Statutární město Opava.

Opavský a Hlučínský Region. Opava: Region, spol. s.r.o.

Zákony

Zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství

Zákon č. 168/1986 Sb., o gymnáziích

Zákon č. 63/1978 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol

Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol

Zákon č. 171/1990 Sb., školský zákon

Zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů

Zákon č. 564/2004 Sb., o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělání

Elektronické zdroje

Česká vzdělávací soustava a alternativní školy. (online), (cit. 14.6.2023) Dostupné z: http://www.fce.vutbr.cz/SPV/huv/doplnujiciStudium/05_soustava_a_alternativy.doc

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Ministři školství od roku 1848 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/ministri-skolstvi-od-roku-1848>

Opava: Materiály zastupitelstva města, 2018 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_180618_032/z_032_017/z_032_017_000.htm

Opava: Materiály zastupitelstva města, 2019 (online). (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_191216_009/navrhy-usneseni/navrh-usneseni_59702.html

Opava: Materiály zastupitelstva města, 2020 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_201207_014/navrhy-usneseni/navrh-usneseni_119428.html

Opava: Materiály zastupitelstva města, 2021 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: http://www.op4u.cz/pub/zmo/Z_211206_020/navrhy-usneseni/navrh-usneseni_173768.html

Opava: Materiály zastupitelstva města, 2023 (online), (cit. 14.6.2023). Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/cz/mesto-urad/volene-organy-mesta/zastupitelstvo/materialy-zastupitelstva-mesta.html>

Opava: Mateřské školy. (online), (cit. 16.6.2023) Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/cz/nabidka-temat/skolstvi/skoly/materske-skoly/>

Opava: Základní školy. (online), (cit. 16.6.2023) Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/cz/nabidka-temat/skolstvi/skoly/zakladni-skoly.html?page=1>

8. Anotace

Cílem této práce bylo stručně nastítnit vývoj samosprávy v Opavě od roku 1945 do současnosti. Práce je složena pouze z teoretické části, přičemž první část se zabývá vývojem samosprávy podle let od roku 1945 po současnost, kde se zmiňují také o národních výborech, které ve městě působily. Druhá část práce se zaměřuje na vývoj školství, a to zejména na celostátní vývoj školství a následně školství ve městě Opava.

9. Annotation

The aim of this thesis is to briefly outline the development of the local authority in Opava from the year 1945 to the present day. The thesis only focuses on theoretical background. The first part is concerned with the development of the local authority in Opava from the year 1945 to the the present day. Additionally, it comments on the national committee, which operated in the city. The second part of this thesis paper focuses on the development of education, and especially on the national development of education and subsequently the development of education in Opava.